

Literaturverzeichnis:

1. Helga Kotthoff. Anglizismen sind das neue Imponier-Deutsch // <https://www.zeit.de/wissen/2011-11/anglizismen-wissenschaftssprache/komplettansicht>
2. Hans-Jochen Schiewer. Germanisten fürchten keine Anglizismen // https://www.focus.de/kultur/diverses/wissenschaft-germanisten-fuerchten-keine-anglizismen_aid_553189.html
3. Denglisch oder Germeng, das ist hier die Frage // <https://derstandard.at/876826/Denglisch-oder-Germeng-das-ist-hier-die-Frage>
4. Alles Denglisch? // <http://blog.pasch-net.de/pasch-global/archives/1564-Alles-Denglisch.html>

Науковий керівник: викладач кафедри німецької філології Ковтун Я. П.

I. В. Гребенюк

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОКАЗИОНАЛІЗМИ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Поповнення словникового складу лексичними одиницями – це невід’ємний процес розвитку мови. Утворення нових лексем у художньому творі є не лише прагненням автора збагатити мову; слово тут – носій поетичного, художнього змісту, воно може викликати емоції, переживання. Оказіоналізми – це ідеальний мовний засіб для привернення уваги та зацікавлення читача. Вони викликають подив і спонукають до інтерпретації оказіоналізму та тексту, який його містить. Оказіональні словотвори також можуть надавати особливої експресії тексту. Такі слова руйнують стереотипи сприйняття [4].

Феномен оказіоналізмів на матеріалі різних мов досліджували такі вчені, як В. Карпалюк, Н. Сологуб, Т. Юрченко, Є. Карпіловська, Ж. Колоїз, О. Ребрій, Г. Вокальчук, О. Турчак, Н. Арутюнова, М. Бакіна, О. Ликов, Е. Ханпіра, О. Земська, В. Лопатін, а також Р. Hohenhaus, С. Peschel, W. Heringer, O. Siebold, W. Wildgen, W. Motsch та інші. Проте сучасні дослідження все більше спрямовані на з’ясування природи оказіоналізму як унікальної мовної одиниці.

Оказіоналізми – нелексикалізовані одиниці, і їхнє значення не належить до семантичного знання читача. Певні оказіоналізми можуть траплятися в одному й тому самому тексті досить часто, і читач може занести їх до свого лексикону принаймні на час читання цього тексту. Проте сприйняття таких оказіоналізмів залишається залежним від тексту, в якому вони побутують. Автори дуже часто вживають ці новоутворення, щоб відобразити індивідуальний смак промовця та показати свою словотворчість. Особливо у творах популярних німецьких авторів Уве Тімма та Гери Ліндт можна зустріти чимало специфічних лексичних одиниць на позначення жіночої статі: „*Ich bin doch nicht Pamela Anderson, hat sie gesagt*“ [5]. У цьому випадку У. Тімм не утворює принципово нового слова, а використовує стереотип: називає жінку з великими грудьми Памелою Андерсон, бо остання вирізняється особливо пишним силіконовим бюстом. Тут яскраво проявляється принцип мовної економії: автор вказує на жінку і, одночасно, натякає на особливості її зовнішності. Або наприклад Уве Тімм використовує слово-реалію іншого народу: „*Hätte mich ja sonst als Geisha schminken können, aber so halb und halb*“ [5]. При цьому в контексті спливає лише одна сема: «дуже нафарбована жінка». Гера Ліндт так само одним словосполученням називає та характеризує жінку. „*Nun gehöre ich leider Gottes nicht zu den Schneewitzchens und Dornrötchen und ähnlichen Damen, (...), bis sie ein Prinz oder ein Frosch wachküßt (...)*“. У цьому прикладі автор не вигадує нового слова, а переносить значення казкових героїв на реальних осіб, які, не зважаючи на біди і невдачі, знаходять своє щастя.

Одна з найважливіших проблем, що виникає в дослідженні оказіоналізмів – це проблема їх дефініції. О. Косович визначає оказіоналізми як «мовленнєві конкретно-ситуативних утворення, які реалізують експресивно-образну функцію, створені за традиційними і нетрадиційними словотвірними моделями, не внесені до словників «неологізмів» [1]. Та відсутність запису в словнику – це ще не ознака новизни лексичної одиниці. Для процесу

лексикалізації okazіоналізму потрібно, щоб конкретна лексема була важливою для певної соціальної групи і відповідала комунікативним потребам цієї групи. Також важливий авторитет мовця, який вперше вжив okazіоналізм, чи автора твору, в якому okazіоналізм вперше трапляється. Вони заповнюють конкретну прогалину у лексичному складі мови – позначають процес, явище, предмет, які до моменту їх вживання ще не існували в мові або деталізують цей процес, явище чи предмет. Такі новоутвори характеризуються «новизною, свіжістю, несподіваністю, а головне – їх контрастністю по відношенню до нормативних лексем» [3].

Перебуваючи поза межами мовної системи та маючи статус своєрідних периферійних явищ, okazіональні слова часто спроможні передавати те, що виявляється не під силу "стаціонарному" лексикону. О.Г. Рєвзіна підкреслює, що okazіональним словам здебільшого й немає потреби ставати стаціонарними та залишатися в пам'яті носіїв мови, оскільки їхнє функціональне призначення полягає не стільки в тому, щоб давати назву новій реалії чи новому явищу (це є прерогативою неологізмів), скільки в передачі індивідуально-авторської семантики [2].

Отже, okazіоналізми – це слова та мовні звороти, що не відповідають загальноприйнятому вживанню, але показують індивідуальний стиль автора. Вони завжди продуктивні, збагачують словник, служать для підсилення мовлення. У кожному творі можна знайти таку індивідуальну словотворчість, чимало таких лексичних одиниць настільки широко використовуються, що перестають бути okazіоналізмами, а входять у словниковий запас мови.

Список використаної літератури:

1. Косович О. Okазіональне словотворення в сучасній французькій мові (на матеріалі мови мас-медіа, інтернет-видань і художніх творів): автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.05 / О. Косович. – Львівський національний університет імені Івана Франка. – Л., 2008. – 22 с.
2. Рєвзіна О.Г. Поэтика okazіонального слова / О.Г. Рєвзіна // Язык как творчество / ред. З.Ю. Петрова. – М.: ИРЯ РАН, 1996. – С. 303–308.
3. Степанова М. Теоретические основы словообразования в немецком языке / М. Степанова, В. Фляйшер. – М.: Высшая школа, 1984. – 264 с.
4. Heringer H. J. Wortbildung: Sinn aus dem Chaos / Hans Jürgen Heringer. In: Deutsche Sprache Nr. 12 – 1984, S. 1–13.
5. Timm U. Rot / U. Timm. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2009. – 394 S.

Науковий керівник: доцент кафедри німецької мови, к. п. н., доцент Титаренко О. І.

А. О. Гуреля

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ НАЗВ ФЛОРОНІМІВ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Зіставне вивчення найменувань об'єктів навколишнього світу у близькоспоріднених і різноструктурних мовах завжди знаходилося в центрі уваги лінгвістичних досліджень. Лексика на позначення квітів (флоронімів) відзначається великою інформативністю, оскільки флора споконвіку посідає в житті людини важливе місце. Найменування квітів у зіставному аспекті у різноструктурних мовах досі не були об'єктом лінгвістичного аналізу. Саме цим зумовлена **актуальність** пропонованого дослідження, спрямованого на виявлення особливостей номінації флоронімів у німецькій та українській мовах [1,184]. Формування лексики на позначення квітів відбувається у порівнюваних мовах за певними номінативно-мотивуючими ознаками, що встановлюються шляхом ономасіологічного аналізу. Даний аналіз флоронімів дозволяє виявити, як поєднуються ті чи інші поняття, що представлені в семантиці цих мовних одиниць, і, таким чином, охарактеризувати дану лексичну групу [1, 185].